

บทที่ 4

ผลการดำเนินงานวิจัย

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปางในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่ม และวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มโดยใช้การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ได้ผลการศึกษาดังนี้

1. ด้านการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ บ้านเด่น ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ก่อตั้งเมื่อปี 2550 มีสมาชิกทั้งสิ้น 57 คน รวมกลุ่มโดยการจำหน่ายหุ้น ๆ ละ 100 บาท ประธานกลุ่มคือนายมี แก้วปิงเมือง จากการศึกษาพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารและแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจนเช่น ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก การได้มาซึ่งตำแหน่งนั้นมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกกลุ่ม การดำเนินงานของกลุ่มได้รับความช่วยเหลือจาก เทศบาลตำบล เกษตรอำเภอ กรมพัฒนาที่ดิน ในการสนับสนุนด้านเงินทุน การให้ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตปุ๋ย การผลิตปุ๋ยทางกลุ่มจะทำการผลิตปุ๋ยเฉลี่ย 3 – 4 ครั้งต่อปี โดยแบ่งสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่มสับเปลี่ยนกันมาผลิตปุ๋ย ด้านวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเป็นวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นหรือชุมชน โดยสมาชิกกลุ่มจะนำวัตถุดิบเช่น ใบไม้ ซากถั่ว ซากข้าวโพด มูลสัตว์ ฯลฯ มารวมกันไว้ที่โรงหมักปุ๋ยเพื่อเตรียมผลิตปุ๋ย การผสมปุ๋ยประธานกลุ่มคือนายมี แก้วปิงเมือง เป็นผู้ทำการผสม การหมักปุ๋ยใช้เวลาในการหมักประมาณ 45 วัน ส่วนในด้านการปันผล ทางกลุ่มยังไม่มีการปันผล เป็นตัวเงิน แต่มีการแบ่งปุ๋ยให้แก่สมาชิกไปใช้ โดยแบ่งตามวันที่สมาชิกมาทำงาน อย่างไรก็ตามทางกลุ่มเน้นการจำหน่ายมากกว่าการแบ่งให้สมาชิก ปัจจุบันปุ๋ยอินทรีย์ของกลุ่มจำหน่ายดีมากในทุกฤดูกาล

2. ด้านศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ โดยใช้วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ได้ผลการศึกษาดังนี้

1) จุดแข็งของกลุ่มคือ สมาชิกกลุ่มมีความสามัคคี มีความเข้มแข็ง มีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น โดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล

ระหว่างกันเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ . ปุ๋ยอินทรีย์ของกลุ่มชายตีมากในทุกฤดูกาล ทำให้มีรายได้เข้ากลุ่มอย่างต่อเนื่อง

2) จุดอ่อนของกลุ่มคือ สูตรในการผลิตปุ๋ยยังไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากปัจจุบันใช้วิธีประมาณการด้วยตนเอง . ผลผลิตของกลุ่มยังไม่มีชื่อตราและบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมาตรฐานส่งผลต่อการสร้างการรับรู้ในผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ที่ทางกลุ่มใช้คือบรรจุภัณฑ์เก่าเช่นถุงน้ำแข็ง ถุงสารเคมีที่ทางเทศบาลนำมาให้เพื่อบรรจุปุ๋ย ทำให้ไม่มีความเป็นเอกลักษณ์และไม่ทราบว่าเป็นปุ๋ยจากที่ใด . สถานที่จำหน่ายปุ๋ยมีเพียงแหล่งเดียวคือโรงหมักปุ๋ยในตำบลสันดอนแก้วเท่านั้น ส่งผลให้เสียโอกาสทางการตลาด

3) โอกาส ของกลุ่มคือ กลุ่มได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน ในการให้ความรู้ ให้คำแนะนำ เพื่อผลักดันให้กลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนตัวอย่างในตำบลสันดอนแก้ว

4) อุปสรรคของกลุ่มคือ ต้นทุนปัจจัยการผลิตบางอย่างมีแนวโน้มสูงขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ และมีผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในเขตอำเภอเดียวกันหลายราย ดังนั้นกลุ่มต้องมีการสร้างแตกต่างในคุณภาพของปุ๋ย

3. ด้านปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาด้านการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ย ปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ พบว่า ปัญหาที่กลุ่มประสบในปัจจุบันคือ ปัญหาในการการผลิตเพราะปัจจุบันกลุ่มผลิตปุ๋ยโดยใช้การประมาณการเอง และไม่ทราบว่าปุ๋ยของตนเองมีความโดดเด่นด้านใด ส่วนปัญหาด้านการตลาดพบว่าปุ๋ยของกลุ่มไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง เนื่องจากไม่มีชื่อตราและบรรจุภัณฑ์เป็นของตนเอง และการจำหน่าย เฉพาะที่โรงหมักปุ๋ยเพียงแหล่งเดียวเท่านั้นทำให้มีลูกค้าเฉพาะในชุมชนเท่านั้น ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่มคือ หน้าที่บางหน้าที่ใน โครงสร้างของกลุ่มมีความซ้ำซ้อน ส่วนความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์คือต้องการทราบสูตรในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่เป็นมาตรฐานและมีคุณภาพที่ชัดเจน และต้องการสร้างชื่อตราและบรรจุภัณฑ์ปุ๋ยของตนเอง เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ และเพื่อประโยชน์ในอนาคต

4. ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตปุยอินทรี

จากการศึกษาการดำเนินงาน การวิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตปุยอินทรี ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มดังนี้

ด้านการผลิต คณะผู้วิจัยได้จัดอบรมให้ความรู้ในการผลิตปุยอินทรี และปุยอินทรีคุณภาพสูงแก่กลุ่มผู้ผลิตปุย โดยเชิญวิทยากรคือนักวิชาการเกษตรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการผลิตปุยมาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และนำตัวอย่างปุยอินทรีของกลุ่มไปทดสอบคุณภาพว่ามีคุณสมบัติเด่นในเรื่องใดเช่นบำรุงดิน บำรุงดอก บำรุงผล บำรุงใบ และทางกลุ่มได้ทดลองผสมปุยตามสูตรที่นักวิชาการเกษตรได้ให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาคุณภาพของปุย

ด้านการตลาด สมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันคิด ร่วมกันกำหนดชื่อตราของปุยภายใต้ชื่อ “ปุยเด่นดี” และมีสโลแกนคือ “ปุยเด่นดี ปุยอินทรีมีคุณภาพ” และบรรจุชื่อตราและสโลแกนลงในบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มเอง ซึ่งเป็นบรรจุภัณฑ์ขนาด 20 กิโลกรัม ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักและมีความเป็นเอกลักษณ์ ส่วนในด้านการจัดจำหน่ายทางกลุ่มมีแผนที่จะทำการจัดจำหน่ายปุยของกลุ่มในตลาดดอกไม้ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

ด้านการบริหารจัดการ สมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันปรับโครงสร้างการบริหารงานใหม่ให้มีความชัดเจน กำหนดบทบาทหน้าที่ และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ชัดเจน